

Noorte õhtune liikumiskeeld – õppetunni plaan

Õpilase eesmärgid

- Mõista noorte osalemise tähtsust demokraatliku ühiskonna elus (üleriigilisel tasandil);
- Saada aru noorte õhtuse liikumiskeelu kontekstist ja põhjustest nendes demokraatlikes ühiskondades, kus selline liikumiskeeld on olemas;
- Analüüsida põhjuseid, miks toetada noorte õhtust liikumiskeeldu või miks olla selle vastu;
- Selgitada välja valdkonnad, kus tema seisukohad ühtivad ja lahknevad teiste õpilaste arvamustega;
- Otsustada (nii individuaalselt kui ka rühmas), kas valitsus peaks kehtestama õhtuse liikumiskeelu noorematele kui 18 aastastele inimestele; toetada neid otsuseid, mis tuginevad tõenditel ja läbipaistval poliitikal;
- Reflekteerida arutelu väärtust, kui tehakse otsuseid demokraatiaga seotud küsimustes.

Küsimus arutelu korraldamiseks

Kas valitsus peaks kehtestama õhtuse liikumiskeelu noorematele kui 18 aastastele inimestele?

Materjalid

- Tunni protseduurid;
- Jaotusmaterjal 1 – õpilaste arutelu juhend;
- Kaotusmaterjal 2 – õpilaste arutelu tööleht;
- Jaotusmaterjal 3 – õpilaste refleksioon arutelu kohta;
- Noorte õhtune liikumiskeeld – lugemismaterjal;
- Noorte õhtune liikumiskeeld – valitud allikad;
- Noorte õhtune liikumiskeeld – arutelu küsimus koos võimalike argumentidega (*valikuvõimalusena – kasutada juhul, kui õpilastel on vähe aega argumentide esile toomiseks*)

Noorte õhtune liikumiskeeld – lugemismaterjal

1 Demokraatia südames on idee, et kodanikud on seaduse ees võrdsed.
2 Valimistel on igal kodanikul ainult üks hääl. Kui kodanikke süüdistatakse kuriteos või
3 kui nad usuvad, et nende õigusi on rikutud, ootavad nad kohtult võrdset kohtlemist
4 sõltumata sellest, kas nad on rikkad või vaesed, usklikud või ateistid, poliitikud või
5 erakondade aktivistid.

6 Iga demokraatlik ühiskond peab püüdlema selle poole, et pakkuda võrdset
7 kaitset oma kodanikele. Siiski on olemas üks märkimisväärne kodanike kogukond,
8 kes on paljude seaduste sihtrühm kuid kelle jaoks puudub isegi formaalne võimalus
9 nende seaduste kujundamises kaasa rääkida – noored. Lapsed ja noorukid
10 moodustavad elava osa igast rahvusest ning ühiskonna reeglid kehtivad ka nende
11 jaoks, kuid seadus kohtleb neid teisiti nende vanusest tingituna. Nad ei saa osaleda
12 valimistel, samuti ei ole neil paljusid nendest privileegidest ja vastutusest, mis on
13 vanematel kodanikel. Selle asemel on vastu võetud mitmeid seadusi nende
14 toetamiseks või koguni nende kaitsmiseks ühiskonna eest. Üks sellistest seadustest on
15 sätestab noorte õhtuse liikumiskeelu.

16

17 **Noorte õhtune liikumiskeeld – kaitse või karistus?**

18 Noorte õhtuse liikumiskeelu seadus keelab noorukitel, tavaliselt noorematel kui
19 16- või 17-aastastel, viibida tänavatel kindlaksmääratud ajal, tavaliselt hilja õhtul ja
20 öösel (nt alates kella 11 õhtul kuni kella 4 hommikul). Need seadused moodustavad
21 ühe osa laiematest/ulatuslikumatest nn staatusega kaasnevatest piirangutest - sellistest
22 piirangutest, mis keelavad noortel teha asju, mis on täiesti seaduslikud siis, kui neid
23 panevad toime täiskasvanud. Riigiti need keelud erinevad, kuid teiste näidetena võib
24 tuua keelu suitsetada ja tarbida alkoholi avalikes kohtades, joosta kodunt ära,
25 kohustuse käia igal koolipäeval koolis.

26 Ameerika Ühendriigid on kaasajal esirinnas selliste seaduste vastuvõtmisel ja
27 kehtestamisel, mis sätestavad noortele teatud piiranguid. Tavaliselt võetakse need
28 seadused vastu ja viiakse ellu osariigi võimude või kohaliku omavalitsuse tasandil.
29 1990ndatel aastatel võtsid tuhanded USA linnad vastu seadused noorte õhtuse

30 liikumiskeelu kohta. Need seadused moodustasid osa reaktsioonist noorsoo
31 kuritegevuse kasvule, mis leidis Ameerika Ühendriikides aset aastatel 1988 - 1992.
32 Nende nelja aasta jooksul kasvas noorte poolt sooritatud tapmiste arv 55 protsenti.
33 Vägivaldsete röövimiste/vägistamiste arv suurenes 27 protsenti ning raskete
34 isikuvastaste rünnakute arv koguni 80 protsenti. Nooremad kui 16-aastased isikud
35 panid toime 62 protsenti kõigist noorte poolt sooritatud kuritegudest, kuid teisalt
36 näitas statistika ka seda, et noorte kuritegevus oli kõige rohkem suunatud teismeliste
37 vastu.

38 Ligikaudu kolm neljandikku enam kui 100 tuhande elanikuga USA linnadest
39 jõustasid seadused, mis keelavad noortel viibida öötundidel tänavatel. Kõik need olid
40 suunatud noorsoo kuritegevuse vähendamisele ning selle vältimisele, et noortest
41 saaksid vägivalla ohvrid.

42 Ka rida Euroopa demokraatiaid on kehtestanud noorte õhtuse liikumiskeelu
43 mitmesuguseid variante. Suurbritannias andis 1998.a. vastu võetud seadus kohalikele
44 omavalitsustele õiguse kehtestada õhtune liikumiskeeld kõigile kuni 10-aastastele
45 lastele. Šotimaal rakendatud programm kohustab politseinikke tegelema kõigi öösel
46 tänavatel viibivate noortega ning suunama nad noortetegevusse, mida pakuvad
47 kohaliku omavalitsuse poolt moodustatud klubid. Serbias arutati selle üle, kas
48 pikendada sõja ajal kehtestatud liikumiskeelu kehtimist ainult noortele. Õhtune
49 liikumiskeeld seati sisse ka Austraalias. Näiteks kehtestati Perthi linnas üheks aastaks
50 õhtune liikumiskeeld, mille tulemusena vähenes kuritegevus ja ühiskonnavastane
51 käitumine.

52 Ameerika Ühendriikide seadustele, mis kehtestavad õhtuse liikumiskeelu
53 noortele, astub vastu Ameerika Kodanikuvabaduste Ühendus (ACLU). Ühenduse
54 juristid väidavad, et õhtuse liikumiskeelu seadus rikub noorte inimeste õigusi, mis on
55 kehtestatud USA Põhiseadusega, sh sõnavabadus, rahumeelsete koosolekute vabadus,
56 kaitse põhjendamatu kinnipidamise/arreteerimise eest, õiglane kohtlemine seaduse
57 ees ning õigus vabalt reisida.

58 Ei maksa imestada, et erinevad vastuhakud USAs kehtestatud kohalikele noorte
59 liikumiskeelu seadustele on andnud erinevaid tulemusi. Föderaalkohus langetas
60 otsuse, mille kohaselt Dallase linna (Texase osariik) seadus noorte liikumiskeelu
61 kohta oli põhiseadusevastane. Linnavõimud esitasid apellatsioonikaebuse kõrgema
62 astme kohtule, mis aga otsustas, et Dallase liikumiskeeld oli seaduslik, kuna see andis
63 võimaluse vähendada noorsoo kuritegevust ning noorte vägivallaohvrite arvu. Lisaks

64 otsustas kõrgema astme kohus, et teatud erandid noorte liikumiskeelu seadusest
65 andsid noortele ja nende vanematele piisavalt vabadust liikuda ka liikumiskeelu ajal.
66 Dallase eeskujule järgnesid paljud Ameerika kohalikud omavalitsused ja kehtestasid
67 samuti noortele õhtuse liikumiskeelu. Siiski suudeti 2001.a. esitada edukad hagid
68 noorte õhtuse liikumiskeelu vastu Alaska ja New Jersey osariigis, New Yorkis ja
69 mitmel pool mujal, kuna leiti, et need rikuvad noorte ja lastevanemate
70 põhiseaduslikke õigusi.

71

72 **Tasakaal õiguste ja turvalisuse vahel**

73 Enamik argumente, mida kasutatakse noorte õhtuse liikumiskeelu puhul, on
74 seotud kahe põhilise ideega: noorte ja ühiskonna turvalisus ning noorte ja täiskasva-
75 nute õigused.

76 **Tagada noorte ja ühiskonna turvalisus.** Selle seisukoha eestkõnelejad
77 väidavad, et noorte õhtune liikumiskeeld aitab kaitsta kergesti haavatavaid lapsi.
78 Vanemate enamus käitub vastutustundlikult, ütlevad nad, kuid paljud ei suuda valvata
79 oma laste järele, kellest võivad saada tänavakuritegude või õnnetuste ohvrid. Õhtune
80 liikumiskeeld võib kaitsta järelevalveta lapsi ning aidata vanematel täita oma
81 kohustusi. Pooldajad väidavad ka seda, et noorte õhtune liikumiskeeld võib aidata
82 muuta noorte negatiivseid hoiakuid, kui seaduste eiramist peetakse soovitavaks ja
83 jõugu liikmeks olemist staatusesümboliks. Õhtune liikumiskeeld soodustab seda, et
84 noored veedavad rohkem aega koos oma perega ja tegelevad rohkem positiivsete
85 harrastustega, nt spordiga ja osalemisega noorteklubide tegevuses.

86 Noorte liikumiskeelu vastased on seisukohal, et nii piiratakse vanemate õigust
87 kasvatada oma lapsi nii nagu nad seda ise tahavad. Nõudes vanematelt oma laste
88 saatmist väljaspool kodu toimuvatel üritustel on põhjendamatu ning eelarvamuslik,
89 kuna paljud täiskasvanud ei pea vajalikuks sõidutada oma lapsi üritustele või ei saa
90 seda teha.

91 Noorte õhtuse liikumiskeelu pooldajad usuvad, et sedalaadi programmid
92 pakuvad kogukonnale sobivaid ja positiivseid vahendeid noorsoo vägivalla
93 vähendamiseks. Noorte kuritegevus on tõsine probleem, mis sageli on seotud
94 narkootikumide ja vägivallaga. Noortekambad võivad terroriseerida kogukonda ja
95 tekitada sotsiaalse õhustiku, kus kriminaalne tegevus muutub normiks. Noorte õhtune
96 liikumiskeeld aitab lahendada seda probleemi, hoides noored eemal tänavalt ning
97 vältides kogunemisi öötundidel.

98 Noorte õhtuse liikumiskeelu oponendid pole veendunud, et sedalaadi
99 programmid ka tegelikult mõju omavad. Nad viitavad uuringutele, millest selgub, et
100 pole olemas otsesest seost noorsoo kuritegevuse taseme ja noortele kehtestatud õhtuse
101 liikumiskeelu vahel. Selle asemel näitavad uuringud, et noorte kuritegevusele on
102 suurem mõju teistel teguritel (nt elanikkonna sotsiaalne kihistumine ja muudatused
103 majanduses) kui õhtusel liikumiskeelul. Peale selle on need uuringud tuvastanud, et
104 enamik noorte poolt toime pandud kuritegusid on sooritatud pärastlõunal ja varaõhtul
105 – ajavahemikus kella kolmest kuni kaheksani. Seega ajal, kui õpilased on pääsenud
106 koolist ja enne, kui nende töötavad vanemad on töölt koju jõudnud, mitte aga õistel
107 liikumiskeelu tundidel.

108 Noorte öine liikumiskeeld toetab nulltolerantsi poliitikat, väidavad liikumiskeelu
109 pooldajad. See strateogia lähtub teooriast, et vastureaktsioonita jäänud kergemad
110 õigusrikkumised, nt seinte katmine graffitiga, akende lõhkumine ja narkootikumide
111 edasimüümine (kõik üldlevinud noorte süüteod), soodustavad seadusetuse keskkonna
112 kujunemist, kus hakatakse toime panema juba raskemaid kuritegusid.

113 Oponendid rõhutavad, et noorte õhtuse liikumiskeelu kehtestamine loob palju
114 võimalusi selle kuritarvitamiseks ning tulemuseks võib olla üldiselt seadusekuulelike
115 noorte tõukamine kurjategijate hulka. Nad märgivad, et Ameerika lapsi on palju
116 rohkem karistatud liikumiskeelu rikkumise eest kui mistahes muu kuriteo eest. USA
117 statistika annab tunnistust sellest, et politsei vahistab õhtuse liikumiskeelu rikkumise
118 eest palju rohkem etnilistesse vähemustesse kuuluvaid kui valgeid noori. Samuti
119 tõdevad nad, et õhtune liikumiskeeld mõjutab rängemalt vaesemat osa elanikkonnast,
120 kuna vaesematest linnajagudest pärit noortel on vähem kohti, kus turvaliselt mängida
121 või koguneda, nende ainus valikuvõimalus on tänav. Paljud noored inimesed, keda
122 on kord karistatud kriminaalse teo eest, ületavad teatud psühholoogilise piiri ja
123 hakkavad end tajuma lindpriina (väljaspool seadust seisjana). Kriminaalkaristus
124 vähendab noore inimese võimalusi tööd saada ning jätab oma armi tema tulevikule.
125 Õhtuse liikumiskeelu kehtestamine noorte jaoks toob endaga kaasa ainult suhete
126 halvenemise politsei ja noorte vahel.

127 **Noorte ja vanemate kodanike õigused.** Noorte õhtuse liikumiskeelu vastased
128 on seisukohal, et selline poliitika rikub noorte inimeste individuaalseid õigusi ja
129 vabadusi. Ka lastele peab olema tagatud liikumisvabadus ja kogunemisvabadus,
130 väidavad nad. Õhtune liikumiskeeld kahjustab neid õigusi. Noortel inimestel, sh
131 teismelistel, on seaduslikke põhjuseid viibida öisel ajal väljas ilma täiskasvanud

132 saatjateta. Paljud käivad õhtuti pärast kooli töö. Teised veedavad seadusekuulekalt
133 vaba aega, osaledes kiriku, noorteklubide või spordiklubide tegevuses. Noored saavad
134 õppida vastutustundlikult käituma ainult siis, kui neile on antud selleks praktiline
135 võimalus.

136 Noorte õhtuse liikumiskeelu oponendid toovad esile ka asjaolu, et sedasorti
137 seadused kohtlevad kõiki noori kui potentsiaalseid seaduserikkujaid. Kuigi näiteks
138 ainult 0,2 protsenti Ameerika Ühendriikide noortest paneb toime tõsiseid kuritegusid,
139 piirab õhtune liikumiskeeld ülejäänud 99,8 protsenti noorte võimalusi leida endale
140 legaalne huvitegevus öötundideks. Lisaks sellele on noorte õhtusel liikumiskeelul
141 kalduvus diskrimineerida inimesi nende vanuse alusel – ja seda vaatamata tõsiasjale,
142 et noored inimesed sooritavad vähem kuritegusid kui täiskasvanud. Samas nõustuvad
143 noorte õhtuse liikumiskeelu pooldajad sellega, et sedalaadi programmid sunnivad
144 enamuse seadusi eiravatest noortest inimestest tänavatelt lahkuma. Kuid nemad
145 näevad selles piirangus hoopis kaitset ja positiivset külge – see kaitseb seadust
146 eiravaid noori tõsiste seaduserikkujate eest ning annab politseile selle eelise, mis
147 võimaldab tal keskendada oma ressursid tegelemisele ainult nende väheste noortega,
148 kes aktiivselt seadust rikuvad.

149 Endiselt jääb püsima väljakutse leida tasakaal noorte ja täiskasvanute õiguste
150 ning turvalisuse vajaduse vahel.

Noorte õhtune liikumiskeeld – valitud allikad

“Raport noorte õhtuse liikumiskeelu olukorrast Ameerika Ühendriikide linnades”.
Ameerika Ühendriikide linnapeade konverents, 1995,

<http://www.usmayors.org/USCM/news/publications/curfew.htm>

“Laste kohalike liikumiskeeldude juhenddokument,” Suurbritannia Siseministeerium,
Crime Reduction Gov. UK, 2003, <http://www.crimereduction.gov.uk/youth18.htm>.

Budd Jordan. “Noorsoo õhtused liikumiskeelud: nooremate õigused versus avaliku
turvalisuse retoorika,” Ameerika Õigusteadlaste Assotsiatsioon, 2004,

<http://abanet.org/irr/hr/fall199humanrights/budd.html>

“Laste õhtused liikumiskeelud,” Rahvusvaheline Väitlushariduse Assotsiatsioon
(IDEA), 2001, <http://www.deatabase.org/details.asp?topicID=114>

Konstitutsiooniliste Õiguste Fond. “Täisealiseks saamine Ameerikas,” *Bill of Rights
in Action*, May 1982, vol. 16:2.

Konstitutsiooniliste Õiguste Fond. “Noorte õhtused liikumiskeelud ja kohalik
omavalitsus,” Väljakutse vägivallale, Los Angeles, 1997.

“Õhtused liikumiskeelud: üleriigiline debatt,” Ameerika Kodanikuvabaduste
Ühendus, 2001, <http://www.acluor.org/issues/curfews/studentcurfew1.html>

Ruefle, W and Reynolds, K.M. “Hoidke nad kodus: noorsoo õhtuse liikumiskeelu
korraldus 200 Ameerika linnas”. *American Journal of Police*, 1996.

Shepherd, Robert E. Jr., “Noorsoo õhtuste liikumiskeeldude kiire kasv”, Ameerika
Õigusteadlaste Assotsiatsioon, 2004, <http://abanet.org/crimjust/juvjus/cjcurfew.html>

USA Justiitsministeerium, noorsooõiguse ning õiguserikkumiste vältimise osakond,
“Õhtune liikumiskeeld – vastus noorte õigusrikkumiste ja ohvriks sattumise
ärahooldmisele,” *Juvenile Justice Bulletin*, 1996.

Noorte õhtune liikumiskeeld – arutelu küsimus koos võimalike argumentidega

Arutelu küsimus

Kas valitsus peaks kehtestama õhtuse liikumiskeelu noorematele kui 18 aastastele inimestele?

Argumendid, mis toetavad aruteluks esitatud küsimust

1. Noorte õhtune liikumiskeeld saab aidata lahendada kõige olulisemaid noorsoo kuritegevusega seotud probleeme, sh selliseid nagu narkootikumide tarvitamine, vägivald ning noortejõukude tegevus, hoides noori inimesi tänavalt eemal.
2. Noorte õhtune liikumiskeeld aitab suurendada vanemate vastutust laste üleskasvatamise eest, kuna need kaitsevad nõrku/kergesti haavatavaid lapsi, kes muidu võiksid langeda noorte või täiskasvanute rünnakute ohvriks.
3. Noorte õhtune liikumiskeeld aitab luua turvalisemat kogukonda, tehes lõpu pisikorrarikumistele ning vähendades võimalusi nende ülekasvamiseks tõsisteks kuritegudeks.
4. Noorte õhtune liikumiskeeld saab takistada noorsoo negatiivsete hoiakute (seaduse eiramine ning noortejõukudesse kuulumine on normaalne) ja käitumise levikut, kuna see soodustab positiivsemaid, teatud järelvalve all toimuvaid vaba aja harrastusi.
5. Noorte õhtune liikumiskeeld võimaldab politseil keskenduda tõsistele seaduserikkujatele.

Noorte õhtune liikumiskeeld – arutelu küsimus koos võimalike argumentidega

Arutelu küsimus

Kas valitsus peaks kehtestama õhtuse liikumiskeelu noorematele kui 18 aastastele inimestele?

Vastuargumendid aruteluks esitatud küsimusele

1. Uuringute tulemused annavad tunnistust sellest, et pole olemas otsest seost noorte õhtuse liikumiskeelu ning noorsoo kuritegevuse vähenemise vahel. Tegelikult pannakse enamik noorte õigusrikkumise toime pärast kooli, st enne seda, kui algab enamlevinud liikumiskeelu aeg.
2. Noorte õhtune liikumiskeeld rikub indiviidi selliseid õigusi ja vabadusi nagu kogunemisvabadus, süütuse presumpatsioon ning keeld diskrimineerida vanuse tõttu.
3. Paljudel noortel on täiesti seadusliku põhjused liikuda tänavatel ka öötundidel – nad käivad pärast koolitunde osa-ajaga tööl, osalevad järelevalve all läbiviidavates vaba aja harrastustes, tegelevad kunsti või spordiga. Lisaks sellele on põhjendamatu eeldada, et kõigil vanematel on võimalik sõidutada õhtul oma lapsi kõikjale, kuhu neil vaja on.
4. Noorte õhtune liikumiskeeld annab palju võimalusi kuritarvitusteks, nt rassilise kuuluvuse alusel või nende noorte suhtes, kes elavad piirkondades, kus on vähem võimalusi vaba aja veetmiseks. Sedalaadi kuritarvituste tulemusel halvenevad suhted noorte ja politsei vahel.
5. Noorte õhtune liikumiskeeld lähtub eeldusest, et kõik noored on seaduserikkujad. Liiga arvukad arestid liikumiskeelu rikkumise eest suurendavad märkimisväärselt nende noorte arvu, keda koormab karistus seaduserikkumise eest.